

การจะให้ใครสักคนปลูกป่าหรือคนอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างเต็มใจหนทางใช้จิตอาสาหรือกฎหมายบังคับคงไม่สามารถตอบโจทย์ได้อย่างเบ็ดเสร็จ แต่หากปลูกป่า แล้วหวงแหนรักษาป่า อยู่กับป่าได้อย่างเกื้อกูล แดงมีรายได้จากเงาไม้ เศรษฐกิจพอเพียง การรักษามรดกป่าจากหัวใจคนเกิดขึ้นได้ไม่ยาก โครงการชุมชนไม้มีค่า ตามมติคณะรัฐมนตรี จึงเกิดขึ้น เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกไม้มีค่า เพื่อสร้างแหล่งอาหารและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน

การขับเคลื่อนโครงการ สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) จึงร่วมกับสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วท.) มหาวิทยาลัย

(การจัดการป่าไม้) มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ หนึ่งในทีมถ่ายทอดองค์ความรู้กับชาวบ้านบอกถึงที่มาของหนึ่งในกุศโลบายในการทำให้คนอยู่กับป่าได้อย่างยั่งยืน

การปลูกไม้เศรษฐกิจหรือพืชผักให้เป็นร่มเงาของเห็ด นอกจากสร้างรายได้ให้ชาวบ้านจากพืชผักและไม้เศรษฐกิจในระยะยาวแล้ว ชาวบ้านยังมีรายได้จากเห็ดต่างๆอีกไม่ต่ำกว่า 10 ครั้ง ถือเป็นแหล่งอาหาร

ปลุกต้นไม้..ได้เห็น รักโลก แบบเพิ่มรายได้

แม่โจ้-แพร่เฉลิมพระเกียรติองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จ.แพร่ และเกษตรกรชุมชนบ้านบุญแจ่ม ม.1 ต.น้ำเลอ.ร้องกวาง จ.แพร่...ส่งเสริมให้คนในพื้นที่ปลูกไม้เศรษฐกิจร่วมกับเห็ดไมคอร์ไรซา เช่น เห็ดเผาะ เห็ดตับเต่า เห็ดระโงก เห็ดตะโลกลี้น้ำหมาก เห็ดน้ำแป้ง เห็ดถ่าน

“เป็นการทำงานร่วมกันอย่าง

บูรณาการของหน่วยงานภาครัฐ สถาบันการศึกษา และชาวบ้าน นำนวัตกรรมปลูกเห็ดที่มีอยู่แล้วมาส่งเสริมให้ชาวบ้านปลูกไม้มีค่าบริเวณป่าต้นน้ำไปพร้อมกับเห็ดป่ามูลค่าสูงอย่างเห็ดไมคอร์ไรซา ได้รับรางวัลเศรษฐกิจให้ชุมชนเกษตรกรรมร่วมรักษาและอาศัยประโยชน์จากป่าเป็นทั้งแหล่งอาหารแหล่งสร้างรายได้มีรายได้จนสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนกระทั่งได้เป็นชุมชนแบบอย่างด้านการพัฒนาและกลายเป็นศูนย์เรียนรู้ที่ทันสมัย “ชุมชนไม้มีค่า” บ้านบุญแจ่ม ในที่สุด”

ผศ.ดร.วรรณมา มังกิตะ อาจารย์ประจำหลักสูตรวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต

ที่ยั่งยืน เพราะแม้จะเก็บเห็ดไปหมดแล้วแต่เชื้อเห็ดจะยังคงมีอยู่ในพื้นที่เดิมตลอดไป

นอกจากนั้นยังถือเป็นการอาศัยความสัมพันธระหว่างเชื้อเห็ดกับระบบรากของพืชชั้นสูงแบบเกื้อกูลกัน โดยเส้นใยของเห็ดจะไปเกาะรากพืชช่วย

ย่อยสลายอินทรีย์วัตถุและธาตุอาหารต่างๆให้พืชนำไปใช้ได้มากขึ้น

โดยเฉพาะการดูดซับธาตุฟอสเฟตให้พืช และช่วยป้องกันโรคพืชจากเชื้อรา ส่วนเราจะได้รับสารอาหารจากพืชเพื่อการดำรงชีวิต ซึ่งจากการทดลองจริงของเกษตรกรในพื้นที่ พบเห็ดมีดอกก่อนข้างใหญ่กว่าเห็ดป่าทั่วไป ขณะที่ไม้ที่ปลูกเป็นร่มเงาก็โตเร็วกว่าปกติ 2-3 เท่า

ทั้งนี้ จากการศึกษาพบว่า พืชในกลุ่มไม้ผล ไม้ดอก พืชไร่ พืชผัก เหมาะกับเห็ดตับเต่า ส่วนกลุ่มไม้วงศ์ยางนา เต็ง รัง พะยอม มะค่าโมง ตะเคียน เหมาะกับเห็ดไมคอร์ไรซาชนิดอื่นเช่น เห็ดเผาะ เห็ดตะโลกลี้น้ำหมาก เห็ดระโงก

ปัจจุบันได้มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้ชาวบ้านสามารถผลิตหัวเชื้อเห็ดได้เอง โดยการนำดอกเห็ดที่สมบูรณ์มาปัดเศษดินออก (ห้ามล้างน้ำ ป้องกันสปอร์ถูกชะล้าง) จากนั้นนำมาปั่นให้ละเอียดในเครื่องปั่นในอัตราดอกเห็ด 1 ส่วนต่อน้ำสะอาด (ไม่มีคลอรีน) 2 ส่วน จากนั้นก็สามารถนำมาราดต้นไม้ หรือใส่ในต้นกล้าพืชได้เลย

ในอัตราเชื้อเห็ด 1 ชีตต่อความสูงต้นไม้ 1 ซม. หรือหากต้องการเก็บให้ได้นานข้ามปี ในขั้นตอนปั่นให้เติมกลีเซอรินไปด้วยในอัตรากลีเซอริน 100 ชีตต่อเห็ด 1,000

ซีซี แล้วนำไปเก็บในตู้แช่แข็งอุณหภูมิ -20°C เมื่อจะนำไปใช้ให้ปล่อยให้หายเย็นก่อนจึงนำไปใส่ในต้นไม้ได้

“สำหรับผู้สนใจแนะนำให้นำเชื้อเห็ดดับเต่าไปใส่ในดินทางนกยูงเพราะเป็นไม้โตเร็ว ทนตายยาก โดยจากการทดสอบในแปลงพบเมื่ออายุได้ 1 ปี เห็ดดับเต่าจะเริ่มออกจำนวนมากและออกตลอดทั้งปีปีละไม่ต่ำกว่า 10 รอบ ดอกเห็ดมีขนาดโต สมบูรณ์ มีน้ำหนักระหว่าง 100-700 กรัม ขายได้ราคาแพง และช่วยส่งเสริมการเจริญเติบโต ผลผลิต และคุณภาพของพืชเศรษฐกิจให้ดีขึ้นกว่าปกติ 2-3 เท่า”

ถือเป็นอีกหนึ่งกุศโลบายเพิ่มพื้นที่สีเขียวไปพร้อมกับสร้างรายได้ให้เกษตรกร ขณะเดียวกันก็สอดคล้องกับพันธุ์ไม้เศรษฐกิจขึ้นต้น 58 ชนิดที่รัฐบาลส่งเสริมให้ปลูก ซึ่งเกษตรกรสามารถใช้เป็นหลักประกันเงินกู้กับสถาบันการเงินได้.

กรวัฒน์ วีนิล